

Het Verenigd Koninkrijk kan de kennisgeving van zijn voornemen om zich terug te trekken uit de Europese Unie eenzijdig intrekken

Een dergelijke intrekking, waartoe is besloten volgens de grondwettelijke bepalingen van die lidstaat, zou tot gevolg hebben dat het Verenigd Koninkrijk in de Unie blijft onder voorwaarden die ongewijzigd blijven wat zijn status als lidstaat betreft

In het op 23 juni 2016 in het Verenigd Koninkrijk gehouden referendum stemde een meerderheid voor het uitreden van die lidstaat uit de Europese Unie. Op 29 maart 2017 gaf de Britse premier aan de Europese Raad kennis van het voornemen van het Verenigd Koninkrijk om zich op grond van artikel 50 VEU terug te trekken uit de Unie. Volgens dit artikel onderhandelt de betrokken lidstaat, nadat hij een dergelijke kennisgeving heeft gedaan, met de Unie over een terugtrekkingsakkoord en wordt dat akkoord vervolgens gesloten. De Verdragen zijn niet meer van toepassing op de betrokken staat met ingang van de datum van inwerkingtreding van het terugtrekkingsakkoord of, als er geen akkoord is bereikt, na verloop van twee jaar na de kennisgeving van het voornemen tot terugtrekking. Die termijn kan eventueel worden verlengd.

Op 19 december 2017 dienden leden van het parlement van het Verenigd Koninkrijk, het Schotse parlement en het Europees Parlement bij de Court of Session (hoogste rechter van Schotland, Verenigd Koninkrijk) een verzoek tot rechterlijke toetsing in, met als doel te vernemen of de in artikel 50 VEU bedoelde kennisgeving eenzijdig kan worden ingetrokken voordat de termijn van twee jaar is verstreken, zodat het Verenigd Koninkrijk, als de kennisgeving wordt ingetrokken, in de Unie blijft. Op 3 oktober 2018 heeft de Court of Session die vraag via een prejudiciële verwijzing aan het Hof van Justitie voorgelegd en hierbij aangegeven dat het antwoord ervoor zal zorgen dat de leden van het Lagerhuis bij de stemming over een terugtrekkingsakkoord weten of er geen twee, maar drie opties openstaan, namelijk terugtrekking uit de Unie zonder akkoord, terugtrekking uit de Unie met een akkoord of intrekking van de kennisgeving van het voornemen tot terugtrekking en lid blijven van de Unie.

Vanwege de spoedeisendheid van de kwestie, vooral omdat het terugtrekkingsakkoord slechts kan worden geratificeerd als dat akkoord en het kader voor de toekomstige betrekkingen tussen het Verenigd Koninkrijk en de Unie zijn goedgekeurd door het parlement van het Verenigd Koninkrijk, heeft de Court of Session het Hof van Justitie verzocht om de versnelde procedure toe te passen. Dit verzoek is door de president van het Hof ingewilligd.¹ In de versnelde procedure kan het Hof snel uitspraak doen in bijzonder spoedeisende zaken, door de termijnen zo veel mogelijk te verkorten en aan die zaken absolute prioriteit toe te kennen.

Met zijn arrest van vandaag heeft het Hof in voltallige zitting geoordeeld dat wanneer een lidstaat aan de Europese Raad kennis heeft gegeven van zijn voornemen om zich uit de Europese Unie terug te trekken, zoals het Verenigd Koninkrijk heeft gedaan, die lidstaat die kennisgeving eenzijdig kan intrekken.

Dit is mogelijk zolang een tussen de Unie en de betrokken lidstaat gesloten terugtrekkingsakkoord niet in werking is getreden of, als er geen akkoord is bereikt, zolang

¹ Beschikking van de president van het Hof van 19 oktober 2018, Wightman e.a. ([C-621/18](#)).

de termijn van twee jaar na de kennisgeving van het voornemen tot terugtrekking uit de Europese Unie, die eventueel verlengd wordt, niet is verstreken.

Tot intrekking moet via een democratisch proces worden besloten volgens de nationale grondwettelijke bepalingen. Dit ondubbelzinnige en onvoorwaardelijke besluit moet schriftelijk worden meegedeeld aan de Europese Raad.

Een dergelijke intrekking houdt in dat de betrokken lidstaat lid van de Europese Unie blijft onder voorwaarden die ongewijzigd blijven wat zijn status als lidstaat betreft, en dat de terugtrekkingsprocedure wordt beëindigd.

In de motivering van het arrest merkt het Hof van Justitie om te beginnen op dat de Court of Session erop wijst dat de bij die rechterlijke instantie aanhangige zaak een geschil betreft dat zij moet beslechten, en dat haar uitspraak zal leiden tot verduidelijking van de opties van de leden van het parlement van het Verenigd Koninkrijk, die moeten beslissen over de ratificatie van het akkoord waarover is onderhandeld tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie. In antwoord op het betoog van de regering van het Verenigd Koninkrijk en de Commissie dat de zaak niet ontvankelijk is, verklaart het Hof dat de door de Court of Session voorgelegde vraag over de uitlegging van artikel 50 VEU relevant en niet hypothetisch is, aangezien het bij de Court of Session aanhangige geding juist betrekking heeft op deze vraag.

Inhoudelijk constateert het Hof dat artikel 50 VEU de intrekking van het voornemen om zich terug te trekken niet expliciet regelt. Intrekking is niet uitdrukkelijk toegestaan, maar ook niet uitdrukkelijk verboden.

Het Hof geeft aan dat artikel 50 VEU een tweeledig doel heeft, namelijk het verankeren van het soevereine recht van een lidstaat om zich uit de Unie terug te trekken en het opzetten van een procedure voor een ordelijke terugtrekking. Volgens het Hof pleit het soevereine karakter van het recht om zich terug te trekken ervoor dat de betrokken lidstaat het recht heeft om de kennisgeving van zijn voornemen tot terugtrekking uit de Unie in te trekken zolang er geen terugtrekkingsakkoord in werking is getreden of, als er geen akkoord is bereikt, zolang de termijn van twee jaar, die eventueel wordt verlengd, niet is verstreken.

Aangezien de intrekking van de kennisgeving van het voornemen tot terugtrekking uit de Unie niet expliciet is geregeld, gelden voor de intrekking de regels die in artikel 50, lid 1, VEU, voor de terugtrekking zijn opgenomen, zodat hiertoe eenzijdig kan worden besloten overeenkomstig de grondwettelijke bepalingen van de betrokken lidstaat.

De intrekking door een lidstaat van de kennisgeving van zijn voornemen tot terugtrekking is een soevereine beslissing om zijn status als lidstaat van de Europese Unie te behouden. Die status is door die kennisgeving niet geschorst of gewijzigd.

Volgens het Hof zou het niet stroken met het doel van de Verdragen om een steeds hechter verband tussen de volkeren van Europa tot stand te brengen als een lidstaat die overeenkomstig zijn grondwettelijke bepalingen en na het volgen van een democratisch proces kennis heeft gegeven van zijn voornemen om zich uit de Unie terug te trekken, op democratische wijze besluit de kennisgeving van dat voornemen in te trekken, maar toch gedwongen wordt om zich terug te trekken.

Indien werd geëist dat de Europese Raad unaniem instemt met het recht om de kennisgeving in te trekken, zoals de Raad en de Commissie voorstellen, zou een unilateraal soeverein recht worden gevormd tot een voorwaardelijk recht. Dit zou strijdig zijn met het beginsel dat een lidstaat niet kan worden gedwongen om zich tegen zijn wil uit de Unie terug te trekken.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding

niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106